HÉTFALU

Szerkesztők: Hochbauer Gyula, Kovács Lehel István

Alapította és szerkesztette (1906–1911): dr. Fekete Endre és Kiss Béla

Független művelődési és helytörténeti havilap

IX. évfolyam 4. (504.) szám

2003. április 18. – nagypéntek

Gondolatok húsvétról, nagyhétről, virágvasárnapról

A kisiskolás

A búza. Húsvét előtt búzát ültettünk. A már ősszel megtisztított búzát kis zsákokban őriztük mostanig. Agyagtálakba fekete barcasági földet tettünk, ebbe ültettük el, és a búza kicsírázott, szárba szökkent és kizöldült. Már nem búzaszem, hanem szár és levél. Zöld. Feláldozta a formát, amelyben egész télen várakozott. Átalakult. Nőni kezdett. Gondoskodtunk róla, a nap meleget adott, a víz, a föld és a levegő pedig tápanyagot. Mindez a csíra erejének köszönhető. Bennünk is van csíra, mi is erősek vagyunk.

A tojás. A teremtés, az újjászületés szimbóluma. Olyan, mint a mag. Hordoz valamit magában. Csíra van benne. Erős. Az agyagtálba, a kizöldült búza közé piros tojást teszünk. A feltámadás jelképe.

A nyúl. A húsvéti nyúl nem egy akármilyen nyúl. Erő van benne. A szeretet ereje. Önfeláldozó. Már nem félénk, a feltámadás megerősítette. Az Én szimbóluma.

A locsoló

Eljöttem hezzátok ifjú létemre
Hogy harmatot öntsek ebbe az esztendőbe.
Mett, ha nem öntök ebbe az esztendőbe,
Nem virágzik szépet a jövendőbe.
Friss víz kévénkozik ennek a homlokára,
Egy pár piros tojás ennek a váltsága.

(Csernátfalu)

A művészettörténész

A képek, a jelképek és a kereszténység szorosan összetartozik. Ami a beszéd a fülnek, az a kép a szemnek (Damaszkuszi Szent János). A művészet szorosan összefügg a vallással. Az ember mindig megpróbálta ábrázolni az istenséget, a vallásban szimbólumokat keresett. Ilyen a húsvét is, a feltámadás, a remény ünnepe, ünnepe a választott nép megszabadulásának és Krisztus feltámadásának. Ó- és újszövetségi ünnep egyaránt, s mint ilyen jelentős szimbolisztikával bír. Két szimbólum határozza meg leginkább a húsvétot. A Bárány és az Életfa.

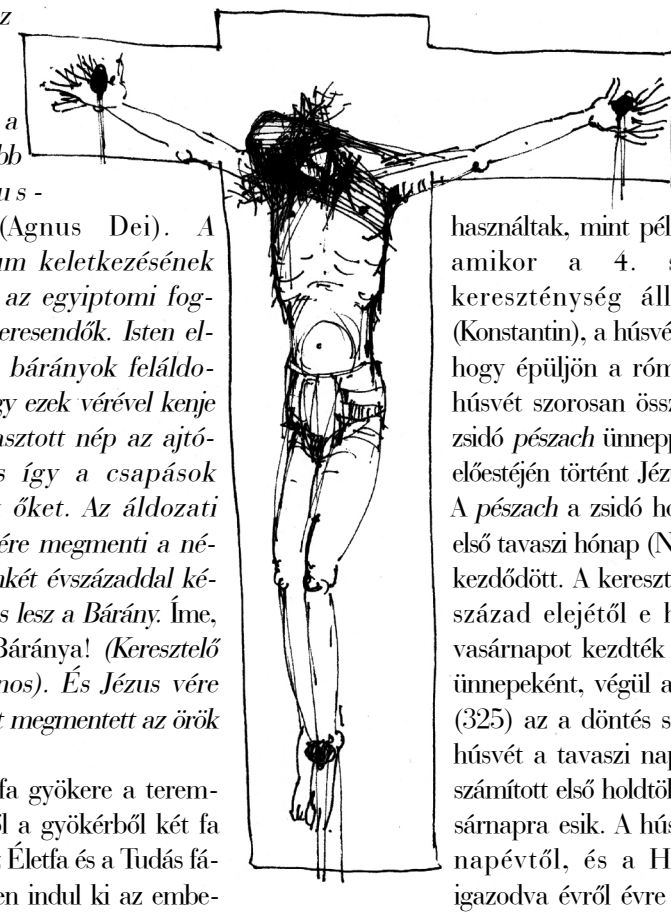

A Bárány a legismertebb Krisztus-jelkép (Agnus Dei). *A szimbólum keletkezésének gyökerei az egyiptomi fogságban keresendők. Isten elrendeli a bárányok feláldozását, hogy ezek vérével kenje be a választott nép az ajtófélfáit, s így a csapások elkerülik őket. Az áldozati bárány vére megmenti a népet. Tizenkét évszázaddal később Jézus lesz a Bárány.* Íme, az Isten Báránya! *(Keresztelő Szent János). És Jézus vére mindenkit megmentett az örök haláltól.*

Az Életfa gyökere a teremtés. Ebből a gyökérből két fa fakadt: az Életfa és a Tudás fája, és innen indul ki az emberiség drámája is. A jó és rossz tudás fájának a gyümölcse magával hozta a Paradicsomból való kiűzést és a halált. Az Életfa pedig rejtve maradt előlünk egészen addig, míg meg nem érkezett a Megváltó, hogy visszaadja az elveszett örökséget. Ez a golgotai keresztfa. A kereszt összeköti az ég magasságát és a föld mélységét. A kereszt az életút jelképe, a születéstől a halálig, a szeretet és a szenvedés, a segítés és az elfordulás, a hűség és a megtagadás dualizmusán keresztül emberi lényünk, mivoltunk kifejezője. A kereszt a feltámadás jelképe. Az isteni erőé és szereteté. Hisz feltámadás nélkül örök halál lenne. A feláldozott Bárány életet nyert a Keresztfán. *Krisztus feltámadott!*

A csillagász

Az egyes kultúrák különböző naptárakat használtak, annak függvényében, hogy kinek milyen ünnepek voltak fontosak. A rómaiak teljesen más naptárt használtak, mint például a zsidók, s amikor a 4. században a kereszténység államvallás lett (Konstantin), a húsvét be kellett valahogy épüljön a római naptárba. A húsvét szorosan összekapcsolódik a zsidó *pészach* ünneppel, mivel ennek előestéjén történt Jézus kereszthalála. A *pészach* a zsidó holdnaptárban az első tavaszi hónap (Nisan) 15. napján kezdődött. A keresztények már a 2. század elejétől e holdtölte utáni vasárnapot kezdték megülni húsvét ünnepeként, végül a *niceai zsinaton* (325) az a döntés született, hogy a húsvét a tavaszi napéjegyenlőségtől számított első holdtölte utáni első vasárnapra esik. A húsvét elszakadt a napévtől, és a Hold járásához igazodva évről évre változott. Naptárunkban a húsvét változó ünnep, 35 lehetséges napra eshet. Legkorábban akkor van húsvét, ha március 21-én holdtölte van, és ez szombati napra esik. Ekkor március 22. húsvét. Legkésőbben pedig akkor, ha a holdtölte március 20-ára esik, s így a következő csupán április 18-án lesz, ha ez vasárnap volt, akkor húsvét április 25-ére esik. A keresztény naptárban sok húsvéthoz viszonyított ünnep van. Húsvétot 40 napos böjt előzi meg, amely *húshagyókedden* (carnisprivium) kezdődik, ezt követi *hamvazószerda* (dies Cinerum). A húsvét előtti hét a *nagyhét* (Hebdomada sacra vagy magna), benne *nagycsütörtök* (Coena Domini) és *nagypéntek* (Parascere vagy Passio Domini). A húsvét utáni első hét a *fehérhét* (alba paschalis, hebdomada alba), vasárnapja pedig fehérvasárnap (dominica in albis). A húsvéttól számított 39-dik nap *áldozócsütörtök* (Ascensio Domini), 49-dik nap *pünkösd* (Pentecoste), 56-dik nap *Szentháromság vasárnapja* (dominica Trinitatis), illetve a 60-dik nap *Úrnapja* (festum corporis Christi), amely mindig csütörtökre esik.

A húsvétszámítás tulajdonképpen visszavezethető a hold- és a napév összehangolásának kérdéskörére. Ezt oldja meg a Metón-féle 19-es ciklus (a 29 és fél napos holdciklus miatt a Hold fényváltozásai csak 19 év múltán esnek ugyanarra a napra). Ezt és a szökőéveket felhasználva, viszonylag egyszerű olyan öröknaptárt tervezni, amely minden évre megmondja, hogy mikorra esik húsvét, s így a többi változó ünnep is.

A néprajzkutató

Az ünnepek mindig meghatározzák a maguk népszokásait. A virágvasárnaptól húsvétig terjedő időszak igencsak gazdag ünnepekben és így népszokásokban is. A hétfalusi csángóknál mindjárt az első ünnep, virágvasárnap, különleges jelentőséggel bír. Ekkor ünneplik a felnőtté válást, ekkor konfirmálnak a VII–VIII. osztályos fiúk és lányok. A templomdíszítés, népviselet, különböző köszöntők, úrvacsoravétel az ünnep nélkülözhetetlen kellékei. Nagyhét a testi és lelki „nagytakarítás" hete. Nagycsütörtökön felelevenedik az utolsó vacsora, a templomokban is úrvacsoraosztás van. Nagypéntek Krisztus kínszenvedésének napja. Szigorú böjti nap. Ekkor éneklik a nagypénteki passiót, és ekkor készítik a híres írott tojásokat is. Nagyszombaton éjjel feltámadási szertartáson vesznek részt, és ide kötődik a katolikusoknál az ételszentelés is. Húsvét első napja a család ünnepe, a gyerekek ezen a napon ajándékot kapnak. Húsvét másodnapja a játéké és a locsolásé. A fiúk locsolni indulnak, locsolóverset mondanak és illatos kölnivízzel meglocsolják a lányokat, akik cserében pirostojást és kalácsot kínálnak.

Kovács Lehel István

Áldott, békés húsvéti ünnepeket kívánunk minden kedves olvasónknak

* Kiadja a Hétfalusi Magyar Művelődési Társaság – © HMMT, 2003. * ISSN 1582-9006 *

Hétfalusi csángó tájszógyűjtemény – C, Cs

- *cakompakk*: gyalogos katona teljes fel szerelése
- *cárika*: hosszú férfikabát
- *cedele*: hiányosan öltözött, szegény nő
- *cepletni*: kapkodni
- *cepp*: szöglete valaminek
- *ceppel*: tánc
- *ceppenyes*: kötény sarka
- *cibre*: köménymagleves
- *ciheres*: bokros hely
- *cinege*: cinke
- *cip*: csorgós kút
- *cirhe*: bokros hely
- *cófrál*: billegeti, mutogatja magát
- *cokör*: szatyor
- *cól*: takaró, pokróc
- *cóp*: vakarcs, copf
- *cók*: félökölnyi nagyságú kovász
- *crinta*: sajtnyomó teknő
- *csájjon*: csináljon
- *csált*: csinált
- *csámporodott*: megsavanyodott
- *csap*: fenyősudár, száraz faág
- *csap*: pof (*Unyan csapot adok, hogy!)*
- *csapa*: csipa
- *csás*: jobbra húzó
- *cseka*: sertés, disznó
- *cselër, csetert*: hasáb fa
- *csenderi*: cserebogár
- *csenderibogár*: cserebogár
- *csepesz*: főkötő
- *csépletni*: csépeltetni
- *cserefa*: tölgyfa
- *cserku*: hadkiegészítő központ
- *csesenye*: leveles fenyőág
- *csetenye, cselënye*: ünnepre vágott zöld fenyőgally
- *cseter*: méteres fahasáb
- *csihány*: csalán
- *csikla*: a ló bokaforgója
- *csimma*: csizma
- *csinga*: hinta
- *csingázni*: hintázni
- *csipkesurc*: csipkés szélű kötény
- *csipor*: csupor
- *csipeszkedik*: ragaszkodik
- *csipüs*: kócos
- *csirip*: cserép
- *csirikol*: sokat jár a szája, sokat beszél
- *csitkuó, csitkó, macsi*: csikó
- *csitorgatni*: vicsorítani
- *csitorgós*: csikorgó
- *csobán*: pásztor
- *csobánkutya*: juhászkutya
- *csoklya*: gyalogszán, mellyel fát hoznak az erdőből
- *csokorék*: csoport
- *csongolyítani*: göngyölni
- *csóré*: meztelen
- *csorszok*: lábvértek
- *cőkör*: szatyor
- *csucsu*: hús
- *csuda*: farsangi alakoskodó
- *csügget*: ölelget
- *csukoly*: hegynyak
- *csuma*: pestis
- *csumaing*: a pestis elhárítására szalmával kitömött ing
- *csürke*: csirke

Istók János év Hétfaluban: Negyedik levél

Dr. Papp Béla orvos úrnak,
Brassó / Sztálin város / Pavlov 72.

Kedves Béla öcsém!

Két leveledre elég hosszú idő múlva válaszolok, rajtam kívül eső okokból, miket ismersz.

Októberben akartunk elindulni Zajzoni Rab István szobrával együtt, László fiammal, de a közbejött események folytán nem lehetett. A szoborügynél egy kis zökkenő történt, ez befolyást gyakorolt a szoborügy rendes lebonyolítására. Néhai Sipos András esperes akkori kérdéseire írt válaszomban a szobor bronzba öntését budapesti hellyel jelöltem meg. Különböző akadályok folytán Ti azonban úgy láttátok, hogy helyesebb, ha gipszben szállítom Brassóba, ahol azt bronzba fogjátok önteni. Ehhez alkalmazkodtam. Most várom a román konzulátustól a beutazási engedélyeket. Amint azt megkaptam, részletes értesítéssel leszek. A budapesti román konzul ígéretet tett, hogy mihelyt Romániából megjön a határozat, azonnal értesítenek. Írtad leveledben, hogy szeptemberre tervezitek a szobor felállítását és felavatását. Ez a terv kissé el fog tolódni, mindannyiunkon kívülálló okokból, mert a szobor bronzba öntését csak akkor lehet folyamatba tenni, amikor a gipszminta már Brassóban lesz. Az öntödéknek munka tekintetében sorrendi beosztásuk van, s nem hihető, hogy soronkívüliséget engedélyeznek a szobor kiöntésére. Talapzati rajzokat viszek magammal, ha azonban mást akarnátok, van nálatok elég kiváló építész.

Nagyon örülök, hogy a román hatóságok szép helyet óhajtanak a szobor felállítására adni a városban, ez is jól szolgálja a román–magyar barátságot és kultúrkapcsolatot.

Csángó testvéri szeretetteljes üdvözlettel köszöntöm a szoborbizottság tagjait, Téged pedig a mielőbbi viszontlátás reményében ölel:

János bátyád

Budapest, 1957. augusztus 5.

Sarokkő

Virágvasárnapi gondolatok

„Áldott, aki jön az Úrnak nevében!”
Máté 21, 9.

Csaknem kétezer évvel ezelőtt hatalmas tömeg hullámzott Jeruzsálem keleti kapujánál, ahová a Betániából a városba tartó út torkollik. A tömeget a reményteljes várakozás lengte körül, de a levegőben ott vibrált az izgalom és a kíváncsiság is.

Aztán felharsant a kiáltás: Jön! – és a tömeg megbolydult. Sebtében metszett pálmaágak lengtek az út két oldalán, sokan felső ruháikat terítették az útra, s az egyre erősödő HOZSÁNNA-kiáltások örömfolyamától kísérve, kis csapat haladt át a kapun. Az élen, szamárháton, szelíd tekintetű, vándorruhás rabbi, körülötte tizenkét, megilletődöttségében is büszke ember.

Dávid fia, a názáreti Jézus érkezett, a Szabadító, a Messiás. Jött, hogy földi útja utolsó állomásán beteljesítse isteni küldetését: Jeruzsálemben – a béke városában – végre megteremtse az egész világra kiterjedő békét.

A fogadtatásról – az örömteli hozsannázáson túl – annyit mond még az evangélium, hogy „megmozdult az egész város”, és erről a megmozdulásról nyugodtan elmondhatjuk, hogy hajtóereje a reményteljes öröm volt. A keresztyén ember azóta is, minden virágvasárnapon, újra átéli ezt az örömöt, azóta is, minden alkalommal valami megmozdul a lelkekben. Ez a lelki „megmozdulás” tette és teszi egyetemessé a virágvasárnapot, ad lehetőséget arra, hogy a Jeruzsálemtől távol lakók is – mi – megélhessék a jézusi bevonulás misztériumának rejtett szépségeit.

Az idei virágvasárnap azonban mégis más, mint a többi. Más, mert Jeruzsálemtől alig 800 kilométernyire keletre, egy másik nagyhírű városban, Bagdadban egy teljesen más várakozásban élnek a tömegek. Ott a légvédelmi szirénák, rádiók, televíziók kiáltják percenként: Jön! De ott ma senki sem hozsannázik. És áldani sem tudják a város felé igyekvő, talpig fegyverben messiást-játszó, óriás-álmú törpéket, mert érzik, tudják, hogy nem azt hozzák, amire ők várnak. A fáradt, poros pálmákról csak bombarepeszek metszenek ágat s az útra terített ruhákban holttestek bújnak meg. És ha megmozdul is az egész város, a menekülés, túlélés szinte állati ösztönének hatására teszi. Nem pálmaágért nyúl a kar, hanem fegyverért; jobb esetben gázálarcért, gyógyszeres csomagért, palackozott ivóvízért.

És a jeruzsálemi hozsannás bevonuláshoz hasonlóan, ez a másik, a bagdadi is átfogja csontos karjaival a földgolyót, s a kettő hangulata kíméletlenül egymásnak feszül. Teszik ezt azzal a nyilvánvaló üzenettel, hogy a kompromisszumok ideje lejárt, megállapodásra nincs esély, az egyiknek győznie, míg a másiknak pusztulnia kell. Ez a tényállás.

Mi pedig, itt és most, nem tehetünk egyebet, mint elfogadni ezt az új virágvasárnapi hangulatot. Furcsán kavargó gondolatokkal, zavart lélekkel állni és várni a végkifejletet, miközben izzadt tenyerünk szorításában meg-megrezdül a remény kókadt pálmaága. Kell-e még ezek után húsvét? Lesz-e új feltámadása a bölcs belátásnak, az ököl-simító, indulat-zabolázó szeretetnek? Vagy pedig Bagdad véres-rettegő világába sírjuk bele a nagypéntek kudarcát: ELVÉGEZTETETT?

Minden attól függ, hogy ezen a virágvasárnapon melyik bevonulás sikerében hiszünk: a jeruzsálemiében vagy a bagdadiéban. Reményem szerint Jeruzsálem nem csupán földrajzilag, de lélekben is közelebb van hozzánk. Adjunk hát esélyt Jézusnak 2003-ban is. Őt várjuk, és imádkozzunk azért, hogy ne csak Jeruzsálembe, de Bagdadba és hozzánk is hamarabb érkezzék meg ő, az ÁLDOTT, mint a pusztítás ÁTKOZOTT angyalai.

Török László lelkipásztor
2003. április 13. – Virágvasárnap

Nyelvművelő: *„Elvetted a bákot?”*

Raktározódott el bennem kellemetlen nyelvi emlékként az *„Adok egy vizsgát”*, *„Elvettem a vizsgát”* mellé a tavalyi nyárelőből.

Most nemcsak azért morfondírozom, mert átsüt rajtuk az idegen nyelvi jelleg, az „a da examen”, „a lua bacalaureatul” szerkezeteket letükrözve-kopírozva, hanem azért is, mert a magyarra nem jellemző szemléletmódot reklámoz. Ugyanis a kifogásoltak helyett így szoktuk mondani, kérdezni: „Sikerült az érettségi***d***?”; „Vizsgázo***m***.”; „Sikeresen vizsgázo***m***.”; „Sikerül a vizsgá***m***.”

Az *adok-veszek* a tanuláshoz, tudáshoz nem illő jelentést is társít, s én minden szóbeszéd ellenére hiszem, hogy a vizsga a tudás-tanulás függvényében sikerül vagy nem. Az *elvetted, adok* éppen a tudás megszerzéséhez való személyes hozzájárulás jelentését zárja ki a tudást felmérő *vizsga* mellől; a tanulás személyességétől, emberiességétől idegeníti el a kifejezést, egy primitív ad-vesz mozdulattá torzítva azt.

Hochbauer Gyula

* Szerkesztőség: RO-2212 Négyfalu, George Moroianu utca (Nagyút) 87. szám * Telefon: 0268/275 773 *

Itthoni személyek

Vigofszky Gyula vegyeskereskedő volt.

Leginkább élelmiszert árult, kevés rőfös árut (kartont, vásznat), némi rövidárut, cérnafélét, szalagot, „pertlit", gombokat.

Gondos kereskedő volt, ha valamit keresett a vevő, ami nem volt a boltban, rögtön beírta egy kis füzetbe, hogy minél előbb beszerezhesse. „Könyvre", azaz hitelbe is lehetett vásárolni nála. Mi is így tettük. Amit vásároltunk, beírta a füzetünkbe (ezzel mentünk vásárolni). Be volt írva az áru megnevezése, a mennyiség, az ár. Hónap végén összeadta, mi ellenőriztük, egy összegben fizettük ki. Soha nem fordult elő köztünk nézeteltérés.

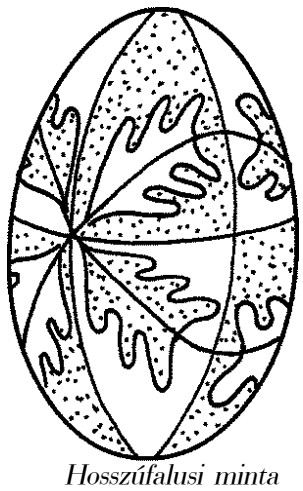

Hosszúfalusi minta

Vigofszky bácsi és felesége felváltva, közösen árultak. Nem tartózkodtak egész nap a boltban, csak akkor mentek be, amikor az ajtóra akasztott kis csengettyű jelezte, hogy vevő érkezett. Ha nem volt vevő, a néni a háziasszonyi teendőit végezte, Vigofszky bácsi meg a raktárával, számadásaival foglalkozott. (Csengettyű volt abban az időben csaknem minden bolt- és bodegaajtón.)

A boltos bácsi gondos, komoly ember volt, mindamellett egy kis bohémség is szorult bele. Vidám cimborákkal olykor betért az átellenben levő bodegába mulatni. Ha felesége már megunta várni, utánament és hazacibálta. Egy alkalommal éppen akkor nyitott be, amikor Vigofszky bácsi az asztal tetején táncolt. (A fejleményeket nem ismerem, de elképzelem.)

Közvetlenül mellette működött *Ponyecki bácsi, a borbély*.

Szemben velük volt *Sánek Ida néni bodegája*. (A bodega olyan kis korcsmaféle volt, ahol az üzlethelyiségben palackozott szeszes italt árultak, a mellette levő szobában kis asztalok, székek álltak, ahol magányosan vagy néhány jó baráttal iddogálni lehetett.)

Ida néni a bodegájában édességet is árult: savanyú cukorkát, málnacukrot, kávészem cukrot, *toszkát, pralinét* (szóval mindenféle „bombócot") és déligyümölcs-félét: koszorúba fűzött fügét, *szentjánoskenyeret, mannát.*

(Folytatása a 4. oldalon)

Hétfalusi tanulók: *Konfirmáltam...*

A négyfalusi Zajzoni Rab István Középiskola hetedikes, nyolcadikos tanulói mondták a konfirmációról:

A tiszteletes Úr olyanképpen magyarázta a kátét, hogy a tanulás is kellemes lett, mindenki jókedvvel tanulta. A kihallgatáson mindenki tudott mindent, amit kérdeztek. Ez az alkalom egyedüli, kiváló esemény volt mindenki számára (szerintem), mert ilyen esemény az ember életében csak egyszer fordul elő. Nem fogom elfelejteni ezt az eseményt. *(Márton)*

•

Akkor vettem először Úrvacsorát. Ezt nagyon fontosnak tartom. … Azután volt a legjobb. Kaptam sok ajándékot, pénzt, ettünk, ittunk és mulattunk. Még egyszer konfirmálnék, nem csak azért, hogy sok ajándékot kapjak, hanem azért is, hogy átismételjem a kátét. *(Tímea)*

•

Én 2002-ben konfirmáltam, csodálatos élmény volt számomra. A konfirmálásra meghívjuk a hozzánk tartozókat és köszönetet mondunk nekik. A konfirmálás során bejutottam az egyházba, felnőtt sorba és azóta keresztmama lehetek. *(Andrea)*

•

Számomra a konfirmáció az, hogy a gyerekek bejutnak a felnőttkorba. Szükséges, hogy megismerjék az egyházuk történetét. Amint én hallottam, a konfirmációt minden gyerek várja… *(Anna Mária)*

•

Soha el nem tudom felejteni, azt az izgalmat ahogyan mentem be a templomba. Szombaton, a kikérdezés napján egy kicsit féltem, de vasárnap egyáltalán. Vasárnap, miután hazamentem, a szüleimtől és a rokonoktól megkaptam a sok szép ajándékot, amelyek között három habos torta és két csokoládés torta volt. Ebédeltünk. Ebéd után magyar zenét hallgattunk és beszélgettünk. *(Andrea)*

•

Számomra a konfirmálásom egy szép emlékként maradt meg. Reggel korán kellett kelnem, felöltöztem a csángóruhámba, mentem fényképezkedni, illetve főpróbára. Ezen a vasárnap megvolt a kihallgatás is és a konfirmálás is, mert csak négy konfirmandus volt. Az istentisztelet után a Petrom vendéglőbe gyűltek össze a rokonok, ott tartottuk az ünnepi ebédet, amely elhúzódott késő estig. Sohasem szerettem igazán templomba járni, mégis egy csodálatos dolognak tartom a konfirmálást; nemcsak azért, mert sok ajándékot kaptam, hanem azért is, mert megtisztult a lelkem. *(Kinga)*

•

Ezelőtt egy évvel konfirmáltam. Ezt az eseményt soha el nem tudom felejteni, mivel ez volt az egyik legizgalmasabb nap az életemből. Arra a napra nagyon sokat készültem én is és társaim is. Ezzel az alkalommal bemutattuk az egész gyülekezet előtt azt, hogy megérdemeljük azt, hogy befogadjanak a felnőtt egyháztagok közé. A legizgalmasabb pontja a konfirmációnak az volt, amikor szombat este a tiszteletes úr kikérdezte a kátét. Nagyon nehéz kérdésekre vártunk, de végül megnyugodtunk. A vasárnapi nap volt számomra a legjobb, mivel miután elmondtuk a verseket, és mindenkit sorra kihívott a pap, majd felolvasta a kitűzött áldást, egyféle megnyugvást és egy melegséget éreztem, miután felálltam és kezet fogtam vele. Egyrészt rossz is volt, mivel ruhába kellett öltözni és nem szerettük, hogy mindenki nézett. *(Imola)*

•

A konfirmáció számomra azt jelenti, hogy meg kell tanulni a kötetet. Ha nem konfirmálsz meg, akkor nem vehetsz Úrvacsorát. Ha nem veszel Úrvacsorát, akkor a bűneidet nem bocsátja meg Isten. Többet nem kell menni vallásórára, ha meg vagy konfirmálva. A templomban akármikor vehetsz Úrvacsorát, ha meg vagy konfirmálva. Felveszed a kapcsolatot Istennel. *(István)*

•

Még azért kell megkonfirmálni, mert az első Úrvacsoránkat vesszük, és az egész gyülekezet előtt megvalljuk a hitünket. Másodrészből azért konfirmálunk, hogy mi is tudjuk Isten tízparancsolatát. Harmadrészből azért, mert ez a szokás az evangélikusoknál. A katolikusoknál nem konfirmálnak, hanem bérmálkoznak. *(Olivér)*

•

Nekem a konfirmáció tanulást, készülődést jelent. Hosszú kérdéseket, verset és kérdéseket kell tanuljunk. Fehér ruhát kell vásárolnunk. Azután otthon ünnepi ebédet kell tartani. A konfirmálás folyamán Isten megerősíti a hitünket. A konfirmálás után először Úrvacsorát vehetünk. De végül, majd évekkel később kellemes gondolatok fognak eszünkbe jutni, nemcsak a tanulásra és a készülődésekre fogunk visszagondolni. Én örülök, hogy konfirmálhatok, mert jobban megismerem Jézus tanítását. *(Edina)*

•

Az osztálytársaim nagyon készülnek a konfirmálásra. Minden héten kátéórára mennek, és megtanulnak sok vallásos dolgot, amit ebben a korban már tudni kell. *(Éva)*

•

Számomra a konfirmálás Istenhez és Jézushoz való közeledésemet jelenti, mivel a kátéból tanult új dolgok által sokkal közelebb jutottam Jézus Krisztushoz és Istenhez. Ugyanakkor lehetőséget kapok a konfirmáláson keresztül, hogy az első Úrvacsora segítségével bocsánatot kérjek Istentől elkövetett bűneimért. *(Laura)*

•

A konfirmáció után, mikor belépek a templomba, én is már másképp érzem magam, mert tovább már nem leszek gyermek. Minden ünnepkor veszek Úrvacsorát, mint a más felnőttek. *(Zsolt)*

•

A konfirmáció számomra megerősödést jelent. Én megerősödöm hitben és gyakrabban kell templomba mennem. Azzal, hogy Úrvacsorát vehetek, bekerülök a nagyok sorába. Meg tudom gyónni a bűneimet, melyekből először van a legtöbb, azután kevesebb. Bekerülök a nagyobb egyházi közösségbe. Kell hogy fizessem az egyházi adót. *(Levente)*

•

A konfirmáció számomra egy megpróbáltatás. Ezzel az alkalommal járulok először az Úr asztalához. A konfirmációs oktatás folyamán megtanulunk hinni Istenben, habár nem láthatjuk őt. A konfirmálás számomra az első olyan dolog az életemben, amit egyedül teljesítek anélkül, hogy segítsen valaki. A konfirmáció által belépek az egyháztagok közé, és fogadom, hogy hűséges tagja leszek egyházamnak. *(Ibolya)*

•

Számomra a konfirmálás egy jó dolog. Egyfelől szép és másfelől nehéz. Szép azért, mert csak egyszer van, és akkor mindenki boldog. Nehéz, mert meg kell tanulni a kátékönyvet, amely olyan, mint egy füzet és azonkívül énekek és versek. Szombat a legnehezebb nap, mert mindenki izgul, ugyanis akkor kérdezik ki a kátét, vasárnap pedig verset kell mondani sok ember előtt. Szerintem a konfirmálás megerősít a hitben és Istenhez közelebb kerülök. *(Ildikó)*

•

Én református keresztyén vallású vagyok. A konfirmálásra nagyon sokat kell készülni és két évet kell járni. Csütörtökön kérdezik ki a pluszkérdéseket a gyülekezet, a szülők, a keresztszülők és a presbiterek előtt. A Heidelbergi kátét vasárnap kérdezik ki. Csütörtökön fehér blúzba, fekete szoknyába és fehér cipőbe kell öltöznünk, vasárnap pedig tiszta fehérbe. Vasárnap kérdezik az egész kátét, aztán Úrvacsorát osztanak a konfirmandusoknak és végül a gyülekezetnek. *(Imola)*

•

A konfirmáció által megerősödöm a hitben. Megerősítem azt a fogadalmat, amelyet szüleink, keresztszüleink tettek. A konfirmáció által felnövök, általa lesz az első Úrvacsoravételem. Megismerem Isten parancsolatait és törvényeit. Bekerülök a felnőttek közé. A konfirmáció által megvallom bűneimet. *(Szabolcs)*

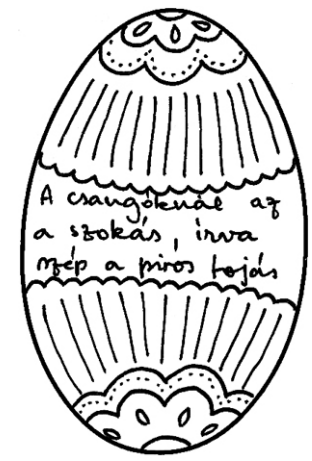

Pürkereci minta

* Kiadja a Hétfalusi Magyar Művelődési Társaság – © HMMT, 2003. * ISSN 1582-9006 *

Itthoni személyek

(Folytatás a 3. oldalról)

A szentjánoskenyér hosszú, fekete hüvely, jó kemény és mézédes volt, „tartósan” lehetett rágcsálni, a manna pedig kémcső forma, ujjnyi hosszú toktermés. A tokot nem lehetett megenni, csak a benne rejlő édes, kerek lemezkéket. A mannának azonban volt egy igen kellemetlen tulajdonsága: hasmenést okozott. Erről szólt az egykori reklámnóta:

„A manna jó, a manna jó, a manna hashajtó.”

Azonban nekünk, gyermekeknek a legkívánatosabb a *zsákbamacska* volt: egy leragasztott papírzsákban pár szem cukorka mellett valamilyen apró „meglepetés” – pici síp (cukorka-fütyülő), matrica (levevőskép), ceruzahegyező meg ilyesmi volt, minden zacskóban más és más, amit csak a zacskót kibontva lehetett látni.

A Szabó-terem a Szabó Gyula vendéglője melletti nagyterem volt. Márra tönkrement. Hajdan azonban itt zajlottak a farsangi bálok, minden felekezeté külön-külön; év közben néha nagyobb szabású esküvők is. Itt vendégszerepeltek elég gyakran a kolozsvári, marosvásárhelyi, nagyváradi társulatok.

Tovább haladva a Főúton (Nagyútban), a református templom mellett a tanítói lakásban laktunk mi nagyanyámmal, Lukács Károlyné Domokos Bertával, kinek harisnyakötő-gépe volt. Az asszonyok – többnyire román juhosgazdák feleségei – kisebb-nagyobb batyukban hozták a gyapjút, amit édesanyám megmért és följegyzett egy kétrét hajtott indigós „cédulára”. Ennek egyik felét a batyuba rakta, másikat a „rendelő” asszonynak adta, rajta a dátummal, amikor kész lesz a harisnya. A cédulán állt az is, hogy milyen és mekkora méretű harisnya kell (gyermek – női – férfi „fuszékli” – vagy csíkos zokni). Sokszor minden fiók s még a szekrények teteje is tele volt a rendelésekkel. Nagyanyám fiatalabb korában egy nap alatt 7-8 pár harisnyát is meg tudott kötni („látástól vakulásig” – ebéd- és uzsonnaszünetekkel), de ezeket még este „be kellett fejezni”, vagyis a helyüknél láthatatlanul összevarrni és egy falábra húzva szépen kivasalni.

A kötés fő „szezonja” kb. októbertől áprilisig tartott.

Mellettünk *Haász* nyitott borbélyműhelyt ott, ahol a későbbi vasüzlet raktára lett. A kis műhely fölött, ugyanolyan parányi szobában laktak Haászék. Nem nagyon ment a borbélyság, nemsokára kivándoroltak Amerikába. Többet senki sem hallott felőlük.

Ugyanabban az épületben, a sarkon volt a *Proca Dumitru vaskereskedése*, dugig tömve mindenféle vasáruval, amire falusi embernek szüksége lehetett. Proca bácsi kis, kövér, pocakos ember volt. Kitűnő kereskedő, olyan rábeszélő képességgel, hogy azt is megvásároltad, amit nem akartál. Boldog volt, ha 1-2 lejjel becsaphatott. A gyermekei, Rica, Titu és Mircea, egész nyáron köldökig érő ingecskében szaladgáltak az udvaron (egyéb semmi sem volt rajtuk). Sokszor szöktem át a rozoga kerítés résein hozzájuk játszani. Ennek rendszerint siralmas vége lett, jól kikaptam otthon a szökés miatt. Ott tanultam meg az első román szavakat.

A református templom és iskola háta mögött – *a románok között* – (utcanév!) lakott a *Lux* család. Lux „ezermester” volt, kiváló lakatos, mindenhez értett. Ő javítgatta, mikor elromlott, nagyanyám harisnyakötőgépét. (Úgy tudom, Kallós bácsival és Csató Bélával egyidőben települtek le Négyfaluban, az úgynevezett „fehérterror” üldözése elől menekülve Magyarországról. Tudtuk vagy sejtettük, hogy kommunisták, de nem jelentette fel őket soha senki).

*Finna, a cipész, c*saládjával együtt a református templom háta mögött lakott. Felesége is, ő is régi székely nemesi család ivadéka volt. Valamiért családjaik nem engedték őket összeházasodni, megszöktek otthonról, idegenben esküdtek meg. A férfi kitanulta a cipészmesterséget, de sehogy sem boldogult.

A Proca vaskereskedéssel szemben, a „románok közé” vivő út felé, ahol mostanában a galambászegyesület székhelye volt, állt a *Dakó néni bodegája*. Dakó nénire mint kicsi öreg-öreg asszonyra emlékszem. A bodegában szeszes italt meg borvizet árult. Magányosan élt. Bár gyakran szalasztottak oda ásványvízért, egyebet nem tudok róla.

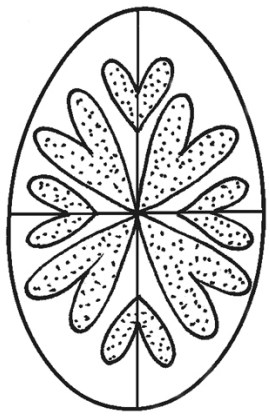

Tatrangi minta

Csernátfalusi minta

Hochbauer Ferencné Gáspár Sára

Tanítók, manók és ünnepek

(regényrészlet – vázlat)

Szerdán az a hír járta, hogy a várost több helyen felgyújtották. Este nyolckor jutott el hozzám, amikor bizonyára már rég bekószálta a falak közötti utcákat s ki is iramodhatott a Katalin-kapun át a románok közé, s ezzel átellenben a bolonyai magyarokhoz is. A kellemesen hűvös estében kimentem az utcára csak azért sétálni, hogy valami hírt halljak.

•

A románok egy petíciót adtak át a magisztrátusnak, de ez kéréseiket nem teljesíthette. Erre a küldöttség T. kereskedő kötöttáru-boltjába vonult, ahol B. ügyvéd 80 uniós kokárdát vásárolt. Ezeket az üzlet előtt a mellükre tűzték s ott álldogáltak, jöttekmentek csoportosan, hátha döntésváltoztatást zsarolnak ki a városatyáktól.

Volt négy kíváncsi sihederecském, akikről tudtam, hogy vasárnaponként a Feketetemplom harangjának bűvöletébe kerülnek. A harangozó megengedi nekik, hogy vele menjenek a hanghoz közelebb, a toronyba, a kötél alsó végéig. Harangozás előtt soha nem beszélgettek, de miután a Barcaság elnyelte a csodás kondulás egyre halkuló hangörvényeit, a furcsa öregecske köré ültek a lépcsőkre, hogy elzárják előle a városba vezető utat, s hogy miközben felfele tekintve, lesik szájáról a szót, az arca körül tornyosuló magasba az öreg harangot képzelhessék.

•

Ismertem az öreg manót, s tudtam, igyekezetünk abban találkozik, hogy figyelni tanítjuk azokat, akik erre fogékonynak mutatkoznak: ezer ember közül legjobb esetben négyen-öten. Ilyenszerű volt ez a mostani négy manójelöltünk.

•

Húsvétra sok udvarhelyi diák érkezett Brassóba, hogy az unió eszméjét fáklyásmenettel népszerűsítsék. Már jóval szürkület előtt gyülekeztek a Postaréten, s mihelyt elég kontrasztosra sötétedett, meggyújtották a fáklyákat, s énekelve kígyóztak utcáról utcára, a belvárosban hármas sorokban elfoglalva a fél járhelyet. Bizonyára valaki engedélyt szerzett nekik erre a városparancsnokságtól, mert senki nem tartóztatta fel őket. A házak ablakaiba kíváncsiskodókat vonzott a látvány, s időnként elkísérte őket, jobbjukon aprítva, egy-két tucatnyi suhancocska. Másként visszafogott csodálkozás követte őket. A harangozó az öregharang mellől nézett szerte, s másnap kissé rosszallóan mesélte a négynek, akik mit nem adtak volna, ha az elbeszélt látványban osztozhatnak mesterükkel.

Innen semmi más nem látszott, csak ami szép: mikor egymáshoz közelebb voltak, vonalat jelölt a láng, mikor a megbeszélt rend szerint igazodtak, akkor már pontoztak a fáklyák búzasornyi hosszúságban, amiből azt gondoltam, hogy az udvarhelyiekhez még háromannyi brassói is csatlakozott. Valamit énekeltek is, amit én nem ismertem, s a nóták végén megállva, háromszor *Uniót* kiáltottak, ami a Búzasorról érthetően idehallatszott. Beszélt, beszélt a manóképű, bűvölte a gyermekeket, s közben eltelt egy szűk esztendő.

•

„Február 2-án este 6 óra körül a császári orosz tábornok, V. Engelhard, néhány törzstiszt és mintegy 100 kozák társaságában bevonult Brassóba. Általános örömujjongás fogadta, mely szűnni nem akart, s melyet a közeli hegy ezerszeresre nagyított. Pár perc múlva érkezett egy zászlóalj gyalogos, kiknek élénk és számomra ismeretlen éneke az egész várost bejárta. A piactéren megálltak, és onnan mi barátságosan házainkba fogadtuk őket. Nekem két vendég jutott, akikkel csak némabeszéddel értekeztünk, s akiket szászos vendégszeretettel traktáltam, s csak miután elaludtak futotta az időmből, hogy naplómat elővegyem, s mindezt leírjam. Akkortól jegyzem a történteket, amikor észrevettem, hogy a román újság és a szász újság más-másképp látja az udvarhelyiek fáklyás felvonulását, s mikor ezekhez hasonlítottam az én élményemet, meggyőződtem, hogyha valamit meg akarok érteni, akkor ne más szemével nézzek.”

•

Másnap az esti harangszóhoz hozta a hírt J. (a bolonyai manó, kiről látszott, hogy nemsokára tölti 13-dik évét), aki a találkozás szertartásához lelkendezését legyűrve igyekezett igazodni.

– Ma is jöttek csapatok és még egy zászlóaljat vártak. A tüzérség is jött fényes ágyúkkal.

– Nemsokára 2000-nél többen lesznek már a városban – számlázta nekünk a harangozó, s miután a harangkötél bogjától, tenyerével simítva rajta, búcsúzott, indultak haza, mert mára már ennyi elég volt, s tudták, hogy még nem ért meg az idő arra, hogy ismételhessék a mestert. Tizenkét lépés után visszanézett az egyik a sarokszoborra. Nem kellett tekintetével keresgélnie, ránézett, míg elköszönt a Kisdedét vigyázó Máriától. S valamennyien így cselekedtek.

Lukács Gyula